

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Septem Illustrium Virorum Poemata

Amstelodami, 1672

Ophigenia Ad Sigismundum Chisium in Albano rusticantem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11215

Quippe amens agitur, ceu Baccha concita Thyas,
 Ictaque imaginibus variis, huc volvitur, illuc,
 Dum fiat voti rea; dum sitis ægraprehendat
 Mortiferos latices, quos gutture ducat hianti.

Tu, cui secretas morborum pandere causas,
 Et morbos relevare graves concessit Apollo,
 Nalde, jecur seu lenta meis infixam edullis
 Pestis edit, seu lethiferi vapor igneus astri
 Inklusus venis arentia viscera torquet;
 Affer opem, ac nostro facilis succurre labori.
 Hæc ubi defierit miseram sitis urere fauces,
 Vitiferæ tractus Albæ, juga Læta, revifam,
 Prataque purpureâ nuper renovata juventâ:
 Pleetra manu, carmenque geram; stratique per umbram
 Montis, ALEXANDRI tecum referemus honores.

O P H I G E N I A

A D

SIGISMUNDUM CHISIUM

in Albano rusticantem.

C Arminibus nostris non indonatus abibit
 Pomifer Autumnus, cui rustica Musa quotannis
 Sacra facit, floremque novum suspendit ad aras.
 Nam mihi, dum dilecta tenent nos otia ruris,
 Ludere quæ vellem magnus permisit Apollo,
 Et cantare levi levia argumenta cicutâ.

Bufo, & maculis pictorum terga Draconum,
 Sed tamen infontum, viruque & dente carentum,
 Fertior quibus est, quàm glande & vitibus Alba,

H

Qui

Qui nos terrificant , passimque morantur euntes ;
 Natales dicentur , & ultima gentis origo.
 Non etenim cœli vitium , pelagive malignus
 Halitus hos edit fœtus in luminis auras :
 Sed magis insita vis , innataque semina terris
 Prodigio magno Divûm. Juvat ergo referre
 Carmine , quo Satyri stupeant , miracula rerum ,
 Indiçta ore alio , Graiis ignota Camœnis ,
 Olim quæ omnipotens his Juppiter edidit oris ,
 Cùm grave fulmen adhuc Titanum cæde caleret ,
 Inferretque pedem pacata in sidera victor.
 Nam neque Thessaliæ pulcris , nec Phocidos arvis ,
 Seu virtute virûm , seu relligione locorum ,
 Cesserit antiquum Latium ; nisi Martia sacris
 Prisca Latinorum caruisset Vatibus atas.
 Nos Albæ monumenta monet Thymbræus Apollo
 Pandere : res ævi densâ caligine mersas.

Tu modò , qui causas jussisti aperire latentes ,
 Et sterilem curvo scrutari vomere campum ;
 Doctarum , G I S M U N D E , decus columenque Soror-
 rum ;

Flos Juvenum ; Patruî curarum dulce levamen ,
 Atque hæres virtutis , ades. Tu , cui licet ætas
 Invida velet adhuc tenerâ lanugine malas ;
 Pectore in augusto vigor est , animusque virilis ,
 Et matura foro virtus. Tibi maxima rerum
 Roma favet plaudens animis , annosque morantes
 Increpat , indignans , Tempus differre malignum ,
 Quæ tibi jampridem justo spes publica voto
 Destinat ad laudem decora , in quæ cæca fatetur ,
 Principe A L E X A N D R O , sibi nil Fortuna licere.
 Huc age lætus ades : & vati tu quoque Vates

(Hanc

(Hanc titulis patiare tuis accedere laudem)

Affer opem nova tentanti, & dignare canentem,
Dum vacat, & curas procul atras Alba relegat.

Tempore, quo terras Deus, æquor, & æthera fecit,
Ordine quæque suo, propriaque in fede locavit;
Quodcumque est spatii (quod montibus omne tenetur)
Telegoni fines inter, Laviniaque arva;
Æquatis longè campis, latèque patebat
Planities apprima ferax: loca & inclyta, quæ nunc
DI nemorum, Bacchusque colunt; seges alta tegebat,
Edidit aufuros manibus rescindere cælum
Tunc primùm Tellus Superis irata Gigantes,
Cæumque, & Lyparim, bellatoremque Typhœum,
Centimanumque Gygen, atque Oromedonta minacem,
Innumerosque alios, quos fama antiqua recenset:
Omnes sædifragos, prædæque & cædis amantes,
Rixarumque avidos, contemptoresque Deorum,
Immanes, sine lege. Fuit tamen unus in illis
Invitâ Genitrice pius, quem moribus æquis,
Et miti ingenio rectum servasse, fidemque,
Egregiâ virtute ferunt: nec viribus usum,
Ut nisi quæ Tellus tum passim monstra ferebat,
Nullaque mactaret metuentes jura Tyrannos.
Quin positis aris, & cæsis, sæpe juvencis,
Suppliciter coluisse Deos, ac thure piasse.
Cætera terribilis, fratrumque simillimus omni
Parte fuit, Graiis Oroccelus nomine dictus.

Hæc propter, quodque auctor erat, non temnere Divos,
Et, nisi consilia in melius malefana referrent,
Excidia in caput ipsorum ventura canebat;
Fratribus invisus Phlegræa reliquerat arva.
Inde pererrato bisseis orbe diebus,

Finibus à Mauris Nabathæa ad littora, quærens,
 Mitior esset ubi Tellus, & amantior æqui,
 (Nam simul infensæ fugiebat jurgia matris)
 Huc tandem flexit, sedemque his fixit in agris.
 Lætus ubi victuque famem pellebat agresti,
 Et venatrices pharetras, prædamque cruentam
 Finitimæ linquens Triviæ, vel sancta colebat
 Numina, vel pulcras animum revocabat ad artes:
 Præcipuè quas tradiderat, juvenilibus annis,
 Littus ad extremum Libyæ sibi cœlifer Atlas,
 Indole par animi, & consanguinitate propinquus,
 Illum ergo exoriens, illum, cùm mergitur undis,
 Humida Nox stantem vigili cervice videbat,
 Astrorum cursus, ortusque, obitusque notantem,
 Et cœli aspectus varios, quibus ordine sortem
 Cernere erat, quam fata parent mortalibus ægris:
 Eventus belli dubios, & funera Regum,
 Quidque ferant, Regum post funera, triste cometa.
 Quin cupidis anni prænoscere tempus & imbres
 Agricolis, responsa dabat non inficia veri.

Jamque dies infausta aderat, qua pendere pœnas
 Terrigenas scelerum tantorum fata jubebant,
 Ingentemque brevi dirimi certamine litem:
 Quem rerum Dominum acciperet Natura? quis orbem
 Imperio regeret, legemque imponeret astris?
 Præcipiti primùm ruere omnia visa tumultu
 In Chaos antiquum. Vocat ad fera prælia natos
 Mugitu horribili Tellus, ululatque profundis
 Vallibus. At cœlum caligine volvitur atrâ
 Exitiale fremens: dumque impia tela Gigantes
 In superos torquent, Superi jaculantur in ipsos,
 Sed potiore manu; populi videre paventes

Infandam sine sole diem, sine fidere noctem.
 Cùm tenebras tandem scidit, & se fulmine prodit
 Juppiter, impositumque nivali Pelion Ossæ
 Diruit, inque suis involvit montibus hostem
 Exanimum, & nigrâ solvit formidine mundum.
 Hunc premit Inarime: flammâ alit ille Vesevi
 Ultrices: Siculis illum coquit Ætna caminis.
 Ast alii variis, pro crimine quisque, flagellis
 Eumenidum torti lugent, & inania Ditis
 Regna metu insolito, vastoque cadavere complent.
 Senferat hos rerum motus Orocoelus, & alti
 Altior ipse jugum conscenderat Appennini.
 Inde omnem belli faciem, fraterna que busta,
 Sparfaque Phlegræis ingentia viscera campis;
 Et positos vidit tumulos, quamquam ordine cuncta
 Pridem illi volucres fuerant, stellæque locutæ.
 Vidit, & orbatæ tactus pietate parentis,
 Nec minus occasum fratrum miseratus acerbum,
 Pectora planxit, & in lacrimas pia lumina solvit:
 Unde iram magni potuit meruisse Tonantis.
 Sed fratrum casus, & funera dira tuentis
 Justus erat fratris dolor, & sine crimine luctus,
 Cui veniam Pater ipse dedit, majora daturus
 Juppiter & grege mactato, & prece cultus ab illo.
 Septimus extulerat rorantes Lucifer ignes,
 Ex quo magna feri luerant commissa Gigantes.
 Ille tamen, somno infelix dapibusque relictis,
 Tercentum stratus fessum per jugera corpus,
 Fratibus officium solvebat triste peremptis:
 Nec cessare Parens furiis agitata sinebat,
 Dum miserum expleffet nati per lumina fletum.
 Tum caput innocuum Rex cœli Juppiter idem

H 3

Ut

Ut forti eriperet duræ, neu posset oriri
 Illius olim aliquis magnis ex ossibus hæres,
 Indole qui Patruos, & eorum facta referret;
 In similem statuit, sub eodem nomine, montem
 Vertere: &, ô numen semper venerate Deorum
 Esse Deos inter, non inter digne Gigantes,
 Accipe munus, ait, dictumque Oroccæe supremum.
 Mons fies, ne te perimat dolor iste. Dolori
 Hæc finis lacrimisque tuis erit. Hæc tibi sedes,
 Hic locus, unde Urbem dominam, gentemque toga-
 tam,

Et pendere tua posthac de rupe videbis
 Oppida, cum magnis longè candentia templis,
 Quò fessus curis populorum olim inclytus Heros,
 Cùm revehit silvis, & cùm rapit annus honorem;
 Secedet: Vates illum, multisque sequentur
 Muneribus cultæ Aönides, quæ carmine sacro
 Inter ALEXANDRI referent tua nomina laudes.
 At mihi solennem, meritis pro talibus, aram
 Vertice sublimi statues, quam deinde quotannis
 Invisant fortes, habeantque in honore Quirites.

Sic ait, & formas vertentia verba locutus,
 Extemplo Latijs Oroccelum montibus addit.
 Monte sub hoc pingues campi latuere, latentque,
 Rursus & in terram rediit Tellure creatus.
 In glebas caro versa: in silvas barba, comæque:
 In scopulos dentes, in rupes ossa faceffunt:
 Ipsa locum servant cava corporis, antraque fiunt,
 In fontes venæ: duræ per brachia setæ
 In quercus abeunt: in apricos brachia colles;
 Quæ Pater omnipotens sinuosum flexit in orbem
 Ante sinum. Sinus irriguis (mirabile visu)

Manabat lacrimis, forsan sua funera flentis.
 Creverunt lacrimæ scopulorum indagine clausæ,
 Et facer hîc mansit lacus, æternùmque manebit,
 Nympharum sedes, & piscibus aptus alendis.
 Lacteolos dixere, quibus cava litora circùm
 Indigenæ pascuntur oves, oviumque Magistri;
 Quâ Satyri intonsi gaudent dape: cùmque juencos
 Relligio prohibet, turdosque apponere mensis;
 Et rhombos, teretesque negant maria alta filuros;
 Lacteolo Albani curant convivium Patres.
 Totius implet spatium convallis, & altas
 Unda superfuso superaret gurgite rupes,
 In mare iter quærens; cuneo nisi cæca latenti
 Romulides imi fodissent viscera montis.

Quæ gentes Latium, quâ lege, opibusque tenerent,
 Talia cùm Superi patrarunt monstra, filebo.
 Nam neque scire tibi, neque opus mihi dicere cuncta,
 Vicinæque vetant ludum proferre Kalendæ.
 Hoc certè quodcumque vides, quod Aricia, quodque
 Possidet Alba foli, nihil est nisi forma Gigantis
 Collapsa, inversumque annis immane cadaver.
 Illius inversi tamen, & tellure jacentis
 Trans nubes, aviumque vias sese ardua cervix
 Tollit, & aërias multùm supereminet Alpes,
 Mons Cavus Albanis, Graio de nomine, dictus.
 Tu si animadvertas intento lumine circùm
 Omnia, deprendes veteris vestigia formæ.
 Nam quæ olim natura fuit, quæ cura Giganti;
 Cura eadem monti, atque eadem natura relicta est.
 Ut catus astrorum, & venturi conscius ævi
 Ausoniis dederat, sic dat responsa colonis.
 Quippe ubi se profert, & in æthera surgit apertum;

Promittit nitidos soles , & læta serena :
Cùm verò caput occultat , frontique galerum
Induit involvens nebulâ ; denuntiat imbrem
Lugendum agricolis , & furda pericula nautis.
Utque erat ingenio pacato , & moribus æquis ;
Ingenium quoque mite solo est , & amabilis aura
Infantis cœli felicia temperat arva.
Otia nos illi debemus dulcia ruris ;
Illum Pallas amat , Bacchus colit : illius ergo
Cum tonitru exercet gentes , imbellia lucos
Vibrat in Albanos , irâque carentia tela
Juppiter , atque suis parcit non immemor aris.
Denique (Musa tuas teneat ne longiùs aures)
Quòd Terrâ genitus, serpentipedumque Gigantum
Fratrè erat , vitioque pedum non impare natus ;
Quà fœdi jacere pedes , (qua scilicet Albæ
Serpere parte vides obliquo tramite colles)
Successit tellus serpentibus apta ferendis,
Auctoremque suum squamosis indicat hydriis ,
Tota quibus regio latè scatet , arvaque læta.
Sive Notus venas & spiramenta relaxans ,
Terrarum fibris abstrufos elicit angues ,
Reddit ut ære filex ignem percussa latentem,
Seu natura foli pluvio Jove concipit illos ,
Tactaque Sole novo conceptos edit in auras ,
Omnia qui sparsi repunt per membra Gigantis,
Is quia mitis erat , mites quoque terra colubros
Gignit & innocuos. Aliis tam lethifer oris
Pullulat hîc placidus Bufo , atque ignara nocendi
Vipera : Non tabo Natrix inglorius undas
Inficit , aut Aspîs nigrum vomit ore venenum.
Lambit inoffensi ludens vestigia Dipfas

Paflo-

Pastoris : tollunt innoxia colla Ceraftæ,
Atque illos pavidæ calcant impunè puellæ.

A D

S F O R T I A M
P A L L A V I C I N U M

S. R. E.

C A R D I N A L E M.

A P R I C A T I O P O R T U E N S I S.

A Nnuâ dum vulgus renovat solennia Baccho,
Et temulenta Dei relegens vestigia pubes
Martia, degenerat formas induta ferarum;
Roma vale. Juvat arva sequi, & suspendere collo
Barbiton, & plectro geniali pellere curas.
Hic ubi Dis pelagi leges, & fata daturus
Amne Pater lento descendit in æquora Tibris,
Quaque fluit, pingues volvens ad litus arenas
Augēt agros: Urbesque mari, portusque recedunt.
Non Albæ juga semper, amat quoque litora Phœbus:
Carmen ubi nivei sacrum modulantur Olores
Dulcius, & lauro semper viret æmula myrtus:
Unde legit Tethys Nereo placitura coronas.

S F O R T I A, cui priscis virtus incognita sæclis,
Ipsa suis manibus Latium circumdedit ostrum:
Sospite quo, supra populos caput ardua sacrum
Exerit, & famam Capitolii Roma tuetur;
Pone graves curas paulisper, &, Urbe relicta,

H 5

Huc